

ASPECTE REGLEMENTATE DE CONVENȚIA ONU ASUPRA CONTRACTELOR DE VÂNZARE INTERNAȚIONALĂ DE MĂRFURI ÎN LEGĂTURĂ CU OBLIGAȚIA DE PREDARE A MĂRFII

ISSUES REGULATED BY THE UN CONVENTION ON CONTRACTS FOR THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS IN CONNECTION WITH THE OBLIGATION TO DELIVER THE GOODS

Lilia GRIBINCEA, ORCID: 0000-0002-7371-5379

Universitatea de Stat din Moldova

Chișinău, Republica Moldova

CZU: 341.241.8:347.751:347.42

e-mail: lilia.gribincea@usm.md

The seller's obligations are regulated in the second chapter of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods signed at Vienna on 11 April 1980. Thus, the seller is obliged to deliver the goods, to transfer the property and, if it is the case, to provide the documents regarding the goods, in the conditions specified by the contract. In this article, I will refer to the obligation of the seller to deliver the goods in accordance with the provisions of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods signed at Vienna on 11 April 1980. In connection with the obligation to deliver goods, the Vienna Convention regulates three aspects, namely: the place of delivery of the goods; certain obligations of the seller; adjacent to the delivery and the time of delivery of the goods. Qualitative methods, based on content analysis, were used to develop the study.

Keywords: contract for the international sale of goods; the buyer's obligations; the seller's obligations; place of delivery of the goods; time to deliver the goods.

INTRODUCERE

Principala reglementare internațională a contractului de vânzare-cumpărare internațională o constituie Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri de la Viena din 11 aprilie 1980. În prezent la Convenția de la Viena au aderat 96 de state [1]. O altă reglementare internațională este Convenția asupra prescripției în materie de vânzare internațională de mărfuri de la New York din 14 iunie 1974 modificată prin Protocolul de modificare a Convenției asupra prescripției în materie de vânzare internațională de mărfuri, de la Viena din 11 aprilie 1980 [2]. Unii autori numesc aceste două convenții dreptul vânzării internaționale [3]. Pe plan intern, în Republica Moldova, contractul de vânzare-cumpărare este reglementat de codul civil al Republicii Moldova.

Obiectivul propus la elaborarea studiului constă în analiza prevederilor Convenției Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri de la Viena din

11 aprilie 1980 și ale codului civil al Republicii Moldova [4] referitoare la obligația vânzătorului de predare a mărfii. La elaborarea studiului, au fost folosite metode calitative, bazate pe analiza de conținut.

Contractul de vânzare-cumpărare internațională este principalul contract comercial internațional. Vom aduce doar câteva argumente. Unele contracte comerciale internaționale se vor încheia, în majoritatea cazurilor, după încheierea unui contract de vânzare-cumpărare internațională. Ne referim la contractul de transport internațional de mărfuri și la contractul de asigurare. Un acreditiv documentar și un incasso documentar se vor deschide doar în baza unui contract de vânzare internațională de mărfuri. Cambiile, în majoritatea cazurilor, sunt utilizate pentru efectuarea plăților în baza unui contract de vânzare internațională [5, p.334].

În legătură cu obligația de predare a mărfurilor, Convenția de la Viena reglementează trei aspecte, și anume: *locul predării mărfii, anumite obligații ale vânzătorului, adiacente predării și momentul predării mărfurilor.*

LOCUL PREDĂRII MĂRFURILOR

Părțile pot stabili în contract locul predării mărfii expres, prin inserarea unor clauze clauze explicite, dar și indirect, locul rezultând din alte clauze. De exemplu, locul de livrare este implicit în toate cazurile în care se adoptă drept condiții de livrare Regulile Incoterms, deoarece, odată cu înscrierea oricărei condiții, urmează să se stabilească și locul livrării mărfii. În situația în care a fost adoptată clauza *Ex Works*, locul de livrare va fi la sediul vânzătorului. Recomandăm ca și în asemenea situații să se precizeze adresa exactă a locului livrării mărfurilor, pentru evitarea apariției ulterioare a unor litigii între părți.

Convenția de la Viena asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri de la Viena din 11 aprilie 1980 acordă prioritatea prevederilor contractuale, vânzătorul fiind obligat să predea mărfurile la locul stabilit în contract. Dacă vânzătorul nu este ținut să predea mărfurile într-un loc special, conform Convenției de la Viena [1, art.31.], obligația de predare constă:

a) când contractul de vânzare implică transportul mărfurilor – în remiterea mărfurilor primului transportator pentru a le transmite cumpărătorului. După cum observăm, această soluție se aplică pentru situațiile în care contractul de vânzare implică transportul mărfurilor, fie că părțile au stipulat expres în contract, că transportul mărfurilor se va efectua de un transportator independent, fie că acest lucru rezultă din natura mărfii.

Din această prevedere nu rezultă obligația vânzătorului de a transporta marfa la destinație, dar numai obligația de a remite marfa primului transportator. Se consideră că marfa este remisă transportatorului atunci când marfa se află în posesia transportatorului. Doar remiterea documentelor referitoare la marfă transportatorului nu constituie remiterea mărfii;

b) când, în cazurile nevizate de precedentul alineat, contractul se referă la un bun individual determinat sau la un bun determinat prin caractere generice care trebuie pre-

levat dintr-o masă determinată sau care trebuie fabricat ori produs și când, în momentul încheierii contractului, părțile știau că mărfurile se găseau sau trebuiau fabricate într-un loc special – în punerea mărfurilor la dispoziția cumpărătorului în acel loc.

Această prevedere se aplică doar dacă sunt întrunite următoarele trei condiții: contractul de vânzare nu implică transportul mărfurilor, prevăzut la lit.a); contractul se referă la un bun individual determinat sau la un bun determinat prin caractere generice care trebuie prelevat dintr-o masă determinată sau care trebuie fabricat ori produs; în momentul încheierii contractului, părțile știau că mărfurile se găseau sau trebuiau fabricate într-un loc special.

Dacă sunt întrunite condițiile menționate, se consideră că vânzătorul trebuie să pună mărfurile la dispoziția cumpărătorului în acel loc special. Punerea mărfurilor la dispoziția cumpărătorului înseamnă că vânzătorul este obligat să îndeplinească tot ceea ce este necesar pentru a oferi posibilitate cumpărătorului să preia marfa, iar cumpărătorul trebuie doar să preia marfa.

S-a remarcat [6, p.36] că prevederile art.31, lit. b) se referă la ipoteza contractelor de vânzare-cumpărare care au ca obiect un bun individual determinat (de exemplu, un tablou comercializat într-o expoziție cu vânzare), un bun de gen care trebuie prelevat dintr-o masă determinată (de exemplu, o cantitate de cereale dintr-un depozit) sau un bun care „trebuie fabricat ori produs”, adică un bun viitor la care se referă și art.3 din Convenție (de exemplu, un lot de mobilă care urmează a fi produs într-o fabrică). În continuare autorii citați susțin că reglementarea dată acoperă și ipoteza în care la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, marfa este în curs de transport (tranzit) ca, de exemplu atunci când ea este încărcată pe vas și face obiectul unui conosament, deoarece în acest caz marfa capătă caracter de bun individual determinat, care se găsește într-un loc special. Riscurile asupra mărfii vândute în cursul transportului se transmit cumpărătorului, ca regulă, tot din momentul încheierii contractului [1, art.68];

c) în celelalte cazuri – în punerea mărfurilor la dispoziția cumpărătorului în locul în care vânzătorul avea sediul său la momentul încheierii contractului. Această soluție se aplică doar dacă nu sunt întrunite condițiile prevăzute de art.31, lit.a) și lit.b) și dacă părțile nu au stabilit prin contract locul predării mărfii. Deci, obligația vânzătorului de a pune mărfurile la dispoziția cumpărătorului în locul în care vânzătorul avea sediul său la momentul încheierii contractului se aplică doar ca o ultimă ipoteză. Dacă vânzătorul își schimbă sediul după momentul încheierii contractului, el este obligat să pună marfa la dispoziția cumpărătorului la vechiul sediu, dacă părțile nu convin altfel sau dacă din uzanțele stabilite între părți nu rezultă contrariul. Totuși, refuzul cumpărătorului de a prelua mărfurile de la noul sediu al vânzătorului trebuie efectuat cu bună-credință.

Pentru situația în care vânzătorul are mai multe sedii [1, art.10], se ia în considerare sediul care are cea mai strânsă legătură cu contractul și executarea sa, ținând seama de circumstanțele cunoscute sau avute în vedere de către părți în orice moment înainte de încheiere sau cu ocazia încheierii contractului. Dacă o parte nu are sediu, reședința sa obișnuită îi ține locul.

Odată cu executarea obligației de predare a mărfurilor, vânzătorul nu poartă răspundere pentru marfa dată. Instanțele în mod constant au adoptat soluții, conform cărora riscul deteriorării sau pieririi ulterioare a mărfii trece la cumpărător, cu excepția cazurilor în care aceste evenimente se datorează unui fapt al vânzătorului [1, art.67-69]. Dacă vânzătorul a predat marfa primului transportator, orice întârziere în livrarea mărfii o suportă cumpărătorul, care poate sau nu să prezinte o pretenție transportatorului.

În numeroase cazuri instanțele au aplicat prevederile art.31 al Convenției de la Viena pentru stabilirea locului livrării mărfii de către cumpărător în cazul rezilierii contractului potrivit art.81, pct.2 al Convenției. În acest sens s-a statuat, că dacă în contract este prevăzut altfel, cumpărătorul este obligat să restituie marfa la sediul vânzătorului.

ANUMITE OBLIGAȚII ALE VÂNZĂTORULUI, ADIACENTE PREDĂRII

Pentru situația în care contractul de vânzare-cumpărare implică transportul mărfurilor, obligația de predare a mărfii este însoțită, în funcție de împrejurări, de anumite obligații adiacente ale vânzătorului [1, art.32]. Astfel, dacă, în conformitate cu contractul sau convenția, vânzătorul remite mărfurile unui transportator și dacă mărfurile nu sunt clar identificate potrivit contractului, prin aplicarea unui semn distinctiv pe mărfuri, prin documentele de transport sau prin orice alte mijloace, vânzătorul trebuie să trimită cumpărătorului un aviz de expediție care specifică mărfurile. Din această reglementare rezultă că obligația revine vânzătorului doar în cazul în care mărfurile ce sunt remise transportatorului nu sunt clar identificate potrivit contractului.

De regulă, vânzătorul trebuie să remită mărfurile transportatorului clar identificate, deoarece [1, art.67, alin.2.] riscurile nu sunt transferate cumpărătorului cât timp mărfurile nu au fost clar identificate potrivit cu contractul, prin aplicarea unui semn distinctiv pe mărfuri, prin documentele de transport, printr-un aviz dat cumpărătorului sau prin orice alt mijloc. Prin urmare, vânzătorul este direct interesat de identificarea clară a mărfurilor.

Totuși, dacă mărfurile nu sunt clar identificate, vânzătorul trebuie să trimită cumpărătorului un aviz de expediție care specifică mărfurile. În lipsa unei mențiuni speciale în contract referitoare la avizul de expediție, acesta va fi expedit cumpărătorului în condițiile stabilite de art.27 al Convenției de la Viena.

O altă obligație adiacentă se referă la situația în care vânzătorul este ținut să ia măsuri pentru transportul mărfurilor. În acest caz el este obligat să încheie contractele necesare pentru ca transportul să fie efectuat până la locul prevăzut, cu mijloacele de transport adecvate împrejurărilor și în condițiile obișnuite pentru un astfel de transport. Această prevedere se aplică doar dacă vânzătorul este obligat să ia măsuri pentru transportul mărfurilor. Într-o speță, instanța a decis că prevederea „cu mijloacele de transport adecvate împrejurărilor și în condițiile obișnuite pentru un astfel de transport” nu obligă vânzătorul să utilizeze un mijloc de transport concret. Cumpărătorul nu a putut prezenta dovada că părțile au convenit asupra transportării mărfii cu un mijloc de transport concret, iar dreptul de a alege modalitatea de transport a revenit vânzătorului.

O altă obligație adiacentă ține de încheierea contractului de asigurare pe perioada transportului. Dacă vânzătorul nu este ținut să subscrie el însuși o asigurare pe timpul transportului, el trebuie să furnizeze cumpărătorului, la cererea acestuia, toate informațiile de care dispune și care-i sunt necesare încheierii acestei asigurări. Această obligație adiacentă survine doar dacă sunt întrunite următoarele două condiții: vânzătorul nu este obligat să subscrie el însuși o asigurare pe timpul transportului și să existe o solicitare din partea cumpărătorului.

MOMENTUL PREDĂRII MĂRFII

Momentul predării mărfii este reglementat de Convenția de la Viena [1, art.33] în același spirit de acordare a priorității voinței părților contractante. Dacă, potrivit contractului nu pot fi determinate data sau perioada de timp în care vânzătorul urmează să efectueze predarea mărfii, atunci el trebuie să predea marfa într-un termen rezonabil, calculat de la data încheierii contractului.

Conform textului, *vânzătorul trebuie să predea mărfurile:*

a) *dacă o dată este fixată prin contract sau determinată prin referire la contract, la acea dată.*

De regulă, părțile stabilesc data livrării mărfii în contract ca fiind o dată calendaristică. Însă, părțile pot stabili că predarea mărfii va avea loc peste 15 zile calendaristice de la Crăciun sau data livrării poate fi dedusă și din uzanțele consimțite de părți sau din obișnuințele care s-au stabilit între ele;

b) *dacă o perioadă de timp este fixată prin contract sau determinată prin referire la contract, în orice moment în cursul acelei perioade, în afară de cazul în care din împrejurări nu rezultă că alegerea datei revine cumpărătorului.* De regulă, părțile prevăd în contract partea care este în drept să fixeze data livrării în cadrul perioadei desemnate, iar prevederile Convenției se aplică doar în lipsa unei asemenea stipulări contractuale. S-a remarcat [6, p.36] că în acest caz dreptul de a stabili data exactă a predării, în cadrul perioadei de timp respective, aparține, de regulă, vânzătorului, convenția stabilind aplicarea principiului conform căruia, în caz de îndoială, contractul se interpretează în favoarea celui care se obligă (*in dubio pro debitori*).

De exemplu, dacă s-a convenit că livrarea mărfii va avea loc în luna iulie, vânzătorul poate preda marfa între 1 iulie și la 31 iulie, iar orice livrare după data de 31 iulie va constitui o încălcare a prevederilor contractuale.

Convenția acordă cumpărătorului dreptul de a alege data predării mărfii în cazul în care din împrejurări rezultă că alegerea datei revine cumpărătorului. O asemenea situație ar putea rezulta din aplicarea unui termen Incoterms, când părțile l-au desemnat prin contract și conform căruia obligația de transportare a mărfii revine cumpărătorului.

Partea căreia îi revine dreptul de a desemna data predării mărfii, trebuie să informeze cealaltă parte într-un termen rezonabil despre momentul exact al predării mărfii.

c) *în toate celelalte cazuri, într-un termen rezonabil, calculat de la data încheierii contractului.* În anumite cazuri, termenul de predare a lucrului vândut poate fi considerat

esențial de către cumpărător sau de ambele părți. Acest caracter este impus de destinația bunului sau prin voința părților. Caracterul esențial al termenului trebuie să rezulte din contract. El poate rezulta, însă, și din împrejurări care sunt cunoscute de ambele părți. De exemplu, lucrul vândut îl constituie o cantitate de brazi pentru pomul de Crăciun sau unele bunuri utilizate tradițional la anumite sărbători, de exemplu la Crăciun, Anul Nou, Sfintele Paști.

Noțiunea de termen rezonabil [6, p.40] trebuie apreciată în funcție de ceea ce constituie conduita comercială general acceptabilă în împrejurările date, ținând seama de natura mărfurilor și condițiile acesteia, de uzanțe și obișnuințe, precum și de obligația părților de a acționa cu bună-credință.

În toate cazurile în care îndeplinirea obligației de predare a mărfii depinde de un act sau un fapt al cumpărătorului, de exemplu deschiderea unui acreditiv documentar, obținerea unei autorizații de import, etc, termenul pentru executare începe să curgă din momentul în care cumpărătorul a îndeplinit acel act sau fapt. Dacă predarea bunului este condiționată de plata unui avans necesar pentru realizarea obiectului contractului, plata avansului respectiv constituie începutul curgerii termenului de predare.

În comerțul internațional, părțile utilizează mai multe modalități de stabilire a termenelor de livrare. Astfel, modalitățile de stabilire a termenelor de livrare pot fi sintetizate după cum urmează:

➤ *livrarea mărfii la o dată stabilită în contract sau într-o perioadă stabilită în contract;*

➤ *livrarea prin promptă expediție, ceea ce înseamnă expedierea mărfii în primele 15 zile de la încheierea contractului;*

➤ *livrarea mărfii îndată ce este gata sau îndată ce este posibil, un astfel de termen se poate referi la o marfă care urmează să fie fabricată fără, însă, să se poată depăși un termen de 45 de zile de la data încheierii contractului;*

➤ *livrarea la începutul lunii septembrie, se înțelege prima decadă din luna septembrie;*

➤ *livrarea la mijlocul lunii septembrie sau la sfârșitul lunii septembrie, se interpretează că termenul este în decada a doua, respectiv a treia a lunii septembrie;*

➤ *livrarea mărfii în termenul de ... sau de la ..., părțile stabilind un termen sau mai multe, după cum marfa se livrează o dată sau de mai multe ori.*

În cazul contractelor de vânzare internațională de mărfuri, cu modalitatea de livrare a mărfii în tranșe, termenul de livrare este stabilit pentru fiecare lot de livrare. În dependență de particularitățile obiectului contractului și a mijloacelor de transport, părțile pot specifica anumite toleranțe cantitative.

În concluzie, putem menționa că, reglementând obligația de predare a mărfii, Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri de la Viena din 11 aprilie 1980, acordă prioritate prevederilor contractuale și oferă soluții pentru situațiile în care părțile au omis inserarea în contract a unor clauze care să prevadă obligațiile vânzătorului ce țin de predarea mărfii.

Surse bibliografice:

1. Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri de la Viena din 11 aprilie 1980. Textul Convenției este disponibil: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/19-09951_e_ebook.pdf [Accesat: 15.09.2023]
2. Republica Moldova a aderat la Convenția asupra prescripției în materie de vânzare internațională de mărfuri de la New York din 14 iunie 1974 și la Protocolul de modificare a Convenției prin Hotărârea Parlamentului nr.1214-XIII din 25.06.1997.
3. Enderlein, Fritz and Maskow, Dietrich. *International Sales Law. United Nations Convention Contracts for the International Sales of Goods. Convention on the Limitation Period in the International Sales of Goods*. Oceana Publications. New York. London. Rome, 1992. ISBN 9780379204186, 0379204185.
4. Codul civil al Republicii Moldova Nr. 1107 din 06-06-2002. Publicat în Monitorul Oficial Nr. 66-75 art. 132, 01-03-2019.
5. Lilia GRIBINCEA. *Dreptul comerțului internațional. Tratat*. Chișinău: Reclama 2014. 888 p. ISBN 978-9975-58-027-4.
6. Sitaru, Dragoș-Alexandru; Buglea, Claudiu-Paul și Stănescu, Șerban-Alexandru. *Dreptul comerțului internațional. Tratat. Partea specială*. Editura Universul Juridic. București, 2008. ISBN/ISSN: 978-973-127-100-2/978-973-127-101-9